

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет

Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи

« 27 » 20 22 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історико-культурна та археологічна спадщина
Доколумбової Америки в сучасному туризмі

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Історичне туризмознавство
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Полюхович Юрій Юрійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

Пролонговано: на 20 22 / 20 23 н.р. (підпис, ПІБ, дата)

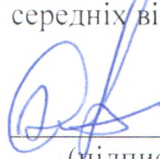
на 20 ___ / 20 ___ н.р. () « ___ » 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Полюхович Юрій Юрійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

(Ставнюк В.В.)

(підпис)

Протокол № 10 від « 17 » серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» 08 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії

(Терес Н. В.)

(підпис)

«24» 08 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів системного уявлення про історію, здобутки, основні групи археологічних та історико-культурних пам'яток цивілізацій Доколумбової Америки та їх характерні риси.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* найважливіші факти, події та процеси історії людства, Латинської Америки.
2. *Вміти* визначати характерні риси, які властиві для суспільного ладу, державного устрою й економічно-господарського комплексу стародавніх цивілізацій.
3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна має на меті окреслити місце і роль Доколумбової Америки в історії з точки зору різних концепцій історії людства, розкрити історико-культурний потенціал цієї спадщини з метою популяризації та використання в туристичній практиці. Студенти мають ознайомитись зі станом джерельної бази та історіографії з історії цивілізацій Мезоамерики та Андійського регіону. В рамках курсу буде розглянута сутність та специфіка політичного, економічного, соціального, релігійного та культурного розвитку доби існування цивілізацій Доколумбової Америки; проаналізовані головні ментальних та культурних особливості, світоглядні орієнтири народів Доколумбової Америки. Передбачається ознайомлення з біографіями найвидатніших особистостей, головними історичними легендами та міфами. Впродовж Аналізується сучасний стан та можливості використання археологічних, історико-культурних пам'яток стародавніх цивілізацій в сучасному туризмі.

4. Завдання (навчальні цілі): розвиток практичних здібностей студентів щодо вміння аналізувати особливості суспільного устрою цивілізацій Доколумбової Америки, організацію виробничого процесу, їх культурний і духовний розвиток; особливості повсякденного життя і ментальності населення, зв'язків давнини з сучасною туристичною практикою.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	Знати основні факти та персоналії з історії цивілізацій Доколумбової Америки (Мезоамерика)	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування, контрольна робота, реферат	10
1.2.	Знати основні групи археологічних та історико-культурних пам'яток цивілізацій Доколумбової Америки	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування, контрольна робота, реферат	20
2.1	Вміння характеризувати специфіку матеріальної і	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування, контрольна робота, реферат	20

	духовної спадщини суспільств Доколумбової Америки			
3.1	Навички формування туристичного продукту на основі матеріальної і духовної спадщини Доколумбової Америки	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування, контрольна робота, реферат	10
3.2	Здатність оцінити сучасний стан використання та рекламування археологічної та історико-культурної спадщини цивілізацій Доколумбової Америки у світовому та українському туризмі.	лекція, семінар, самостійна робота	Залік	10
4.1	Приймати й обґрунтовувати рішення стосовно перспектив використання археологічної, історико-культурної спадщини народів цивілізацій Доколумбової Америки в туризмі, шляхів її популяризації в Україні.	лекція, семінар, самостійна робота	Залік	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	2.1.	3.1	3.2.	4.1
ПРН 06. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.	+	+	+		+	+
ПРН 11. Використовувати набуті знання для створення та просування історико-культурного туристичного продукту в системі туристичного бізнесу.	+	+	+		+	+
ПРН 13. Володіти методикою аналізу і класифікації історико-культурних пам'яток, їх значення та можливості використання в туристичній діяльності.		+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1: РН 1.1., 1.2. — 10 балів/ 6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2: РН 1.1., 1.3.— 10 балів/ 6 балів.
3. Самостійна робота ЗМ1 (реферат): РН 1.1., 1.2. - 10 балів/ 6 балів.
4. Самостійна робота ЗМ2 (реферат): РН 1.1., 1.3. - 10 балів/ 6 балів.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.1., 1.2. - 20 балів/ 12 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.1., 1.3. - 20 балів/ 12 балів.
7. Підсумкова контрольна робота (залік): Р.Н. 2.1., 2.2. - 20 балів / 12 балів

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані під час модульного контролю), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (заліку), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 8, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 9 –16.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, виконання індивідуального завдання, усне опитування) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів)

Змістовий модуль 1 <i>Археологічні, історико-культурні пам'ятки Мезоамерики та їх використання в туристичній практиці</i>			Змістовий модуль 2 <i>Археологія, історія та культура Андійського регіону в туризмі.</i>			Залік
40 залікових балів (максимум)			40 залікових балів (максимум)			
<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	
10 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, модульних контрольних робіт, підсумкового контролю (заліку).

Упродовж семестру оцінюється робота студента **під час кожного семінару** (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти **від 1 до 5 балів**. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1-2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання джерел і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Наприкінці кожного змістовного модуля вираховується **середній арифметичний бал**, який кожен зі студентів отримав за семінари відповідного модуля. Середній бал переводиться у модульні бали у відповідності до таблиці. За семінари кожного змістовного модуля студент може отримати **від 1 до 20 модульних балів**.

Таблиця переведення середнього арифметичного балу у модульні бали:

Середній бал за семінари	Модульний бал за семінари
5.0	20
4.7.- 4.9	19
4.4. – 4.6.	18
4.3. – 4.5.	17
4.0. – 4.2.	16
3.7. – 3.9.	15
3.4. – 3.6.	14
3.3. – 3.5.	13
3.0. – 3.2.	12
2.7. – 2.9.	11
2.4 – 2.6.	10
2.1. – 2.3.	9
1.8. – 2.0.	8
1.5. – 1.7.	7
1.1. – 1.4.	6
1	5

Виконані індивідуальні завдання (реферати) студент подає викладачеві не пізніше ніж за тиждень до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно до 15 жовтня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно до 1 грудня).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання (реферату):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
- реферат переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті (орієнтовно середина вересня).

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**, зокрема, **Контрольна робота ЗМ1** (остання декада жовтня) і **Контрольна робота ЗМ2** (початок грудня).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій формі. Завдання містить 5 тестових запитань з варіантами відповіді та теоретичне питання. Кожна правильна відповідь на тестове питання оцінюється у **1 бал**, теоретичне питання оцінюється від **0 до 5 балів**. Критерії оцінки **теоретичного питання:**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 5 балів;
- тема розкрита, але неповно 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 2 бали;
- продемонстровані лише фрагментарні знання 1 бал.

Залікове завдання складається з двох частин, кожна з яких оцінюється в 10 балів.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 10 балів за одне завдання)

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	10 балів;
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	9 балів;
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу	8 балів;
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	6-7 балів;
Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми	4-5 балів;
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі	2-3 балів;
Відповідь містить значні помилки елементарного рівня	1 бал.

Бали, які отримані студентом на заліку, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, модульні контрольні роботи). Умовою допуску до заліку є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Студент, який набрав суму балів **не менше** встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати підсумкову контрольну роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше ніж до 100) він складає залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1: Археологічні, історико-культурні пам'ятки Мезоамерики та їх використання в туристичній практиці</i>				
1	Тема 1. Вступ до курсу. Мезоамерика та Андійський регіон: джерела, історіографія, ступінь туристичної привабливості.	1	-	5
2	Тема 2. Ранні культури: цивілізації ольмеків та сапотеків: характеристика археологічної та історико-культурної спадщини.	1	1	5
3	Тема 3. Найбільша імперія Мезоамерики – Теотіуакан: піраміди, фресковий живопис в сучасному туризмі.	1	-	4
4	Тема 4. Цивілізація майя: головні пам'ятки, об'єкти, туристичні маршрути.	1	2	4
5	Тема 5. Ацтеки – війна та релігія в пам'ятках історії та культури; головні маршрути туристичного пізнання.	2	2	4
6	Тема 6. Інші цивілізації Мезоамерики: тотонаки, уастеки, тараски та їх туристичний потенціал.	1	-	4
7	Тема 7. Пам'ятки писемності Мезоамерики як об'єкти туристичного інтересу.	1	1	4
8	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	-	1	-
<i>Змістовий модуль 2: Археологія, історія та культура Андійського регіону в туризмі.</i>				
9	Тема 8. Ранні культури Анд: Чавін, Паракас та Наска: сучасний стан та потенціал туристичного використання.	1	-	4
10	Тема 9. Моче, Сікан та Чіму – культури північного узбережжя Перу як об'єкти туристичного показу.	1	1	4
11	Тема 10. Тіванаку та Уарі – перші імперії Анд в археології та історії, туризмі.	1	-	4
12	Тема 11. Сини сонця – інки в пам'ятках культури, міфології, туризмі.	1	1	5
13	Тема 12. Інші цивілізації Андійського регіону: Рекуай, Чачапояс та Чанкай: проблеми туристичного презентування.	1	-	4
14	Тема 13. Загибель цивілізацій	1	1	4

	Доколумбової Америки. Причини та наслідки: міфологічна, історична та туристична складові.			
15	Тема 14. Теоретичні навички у роботі з археологічним матеріалом у контексті вивчення історії цивілізацій Доколумбової Америки та розробці туристичного продукту.	1	1	5
16	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	-	1	-
	ВСЬОГО	16	12	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **16 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

1. Bergh Susan E., ed. Wari. Lords of the Ancient Andes. Thames & Hudson, New York, 2012.
2. Boone, Elizabeth Hill, ed. Andean Art at Dumbarton Oaks. Washington, D.C.:Dumbarton Oaks Research Library and Collection, 1996.
3. Bourget, Steve, and Kimberly L Jones, eds. The Art and Archaeology of the Moche: An Ancient Andean Society of the Peruvian North Coast. Austin: University of Texas Press, 2008.
4. Burger, Richard L. Chavin and the Origins of Andean Civilization. London: Thames and Hudson, 1992.
5. Burger, Richard L., and Lucy C. Salazar. Machu Picchu: Unveiling the Mystery of the Incas. New Haven: Yale University Press, 2004.
6. Coe M. Breaking the Maya Code. 3rd edition. – London: Thames and Hudson, 2012.
7. Coe M., Houston S. The Maya. 9th edition – London: Thames and Hudson, 2015.
8. Donnan, Christopher B. Moche Fineline Painting: Its Evolution and Its Artists. Los Angeles: UCLA Fowler Museum of Cultural History, 1999.
9. Donnan, Christopher B. Moche Portraits from Ancient Peru. Austin: University of Texas Press, 2003.
10. Helmke Ch., Hoggarth J., Awe J. A Reading of the Komkom Vase Discovered at Baking Pot, Belize. Precolumbia Mesoweb Press, 2018.
11. Houston S., Inomata T. The Classic Maya. Cambridge University Press, 2009.
12. Houston S., Stuart D., Taube K. The Memory of Bones: Body, Being, and Experience among the Classic Maya. University of Texas Press, 2011.
13. Malpass, Michael Andrew. Ancient People of the Andes. Cornell University Press, New York, 2016
14. Martin S. Ancient Maya Politics: A Political Anthropology of the Classic Period 150–900 CE. Cambridge University Press, 2020.

15. Martin S., Grube N. *Chronicle of the Maya Kings and Queens: Deciphering the Dynasties of the Ancient Maya*. 2nd edition. – London: Thames and Hudson, 2008.
16. Martin S., Miller M. *Courtly Art of the Ancient Maya*. London: Thames and Hudson, 2004.
17. Maudslay A. *Biologia Centrali-Americana: Archaeology*. – London: Dulau and Co., 1889—1902 – Vol. 1–6.
18. Pillsbury, Joanne, ed. *Moche Art and Archaeology in Ancient Peru*. Washington, D.C.: National Gallery of Art, Center for Advanced Study in the Visual Arts, 2001.
19. Proulx, Donald A. *A Sourcebook of Nasca Ceramic Iconography: Reading a Culture through its Art*. Iowa City: University of Iowa Press, 2006.
20. Quilter, Jeffrey. *Treasures of the Andes: The Glories of Inca and pre-Columbian South America*. London : Duncan Baird, 2005.
21. Rowe, Ann P. and John Patton O'Neill. *Costumes and Featherwork of the Lords of Chimor: Textiles from Peru's North Coast*. Washington, D.C.: Textile Museum, 1984.
22. Silverman, Helaine, and Donald Proulx. *The Nasca*. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2002.
23. Stone A., Zender M. *Reading Maya Art: A Hieroglyphic Guide to Ancient Maya Painting and Sculpture*. - London, Thames & Hudson, 2011.
24. Stuart D. *Order of Days. Unlocking the Secrets of the Ancient Maya*. Three Rivers Press, 2012.
25. Stuart D. *Ten Phonetic Syllables // Research Reports on Ancient Maya Writing 14*. – Washington, D.C: Center for Maya Research, 1987.
26. Stuart D. *The Inscriptions from Temple XIX at Palenque: A Commentary*. – San Francisco: Pre-Columbian Art Research Institute, 2005.
27. Stuart D., Houston S. *Classic Maya Place Names // Dumbarton Oaks Studies in Pre-Columbian Art and Archaeology 33*. – Washington, D.C.: Dumbarton Oaks, 1994.
28. Stuart D., Stuart G. *Palenque: Eternal City of the Maya*. – London: Thames and Hudson, 2008.
29. Taube K. *Aztec and Maya Myths*. University of Texas Press, 1993.
30. Toby Evans S. *Ancient Mexico and Central America: Archaeology and Culture History 3rd edition*. Thames & Hudson, 2013.
31. Young-Sanchez, Margaret. *Tiwanaku: Ancestors of the Inca*. Lincoln: University of Nebraska Press, 2004.
32. Полюхович Ю. Ю. Політико-династична історія держави майя Баакаль за матеріалами корпусу епіграфічних джерел Паленке (Лакамха'). Дис. канд. іст. наук: 07.00.02; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2012.